

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2007. gada 28. jūnijā *

Lieta C-467/05

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam,

ko *Tribunale di Milano* (Itālija) pirmstiesas izmeklēšanas tiesnesis iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2005. gada 6. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts 2005. gada 27. decembrī, kriminālprocesā pret

Giovanni Dell'Orto,

piedaloties

Saipem SpA.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ross [*A. Rosas*], tiesneši J. Klučka [*J. Klučka*], H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*] (referents), A. O'Kifs [*A. Ó Caoimh*] un P. Linda [*P. Lindh*],

* Tiesvedības valoda — itāļu.

ģenerālvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],
sekretāre K. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2007. gada 1. februārī,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- Delorto [*Dell'Orto*] vārdā — M. Brusa [*M. Brusa*], *avvocato*,

- Itālijas valdības vārdā — I. M. Bragulja [*I. M. Braguglia*], pārstāvis, kam palīdz D. del Gaico [*D. Del Gaizo*], *avvocato dello Stato*,

- Īrijas vārdā — D. O'Hagans [*D. O'Hagan*], pārstāvis, kam palīdz N. Traverss [*N. Travers*], *BL*,

- Nīderlandes valdības vārdā — H. H. Sevenstere [*H. G. Sevenster*] un K. ten Dama [*C. ten Dam*] kā arī M. de Hrāfe [*M. de Grave*], pārstāvji,

- Austrijas valdības vārdā — H. Dosi [*H. Dossi*], pārstāvis,

- Apvienotās Karalistes valdības vārdā — Ī. O'Nilā [*E. O'Neill*], pārstāve, kurai palīdz Dž. Tērners [*J. Turner*], *barrister*,

- Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — M. Kondu-Dirande [*M. Condou-Durande*] un E. Rīgini [*E. Righini*], kā arī L. Vizadžo [*L. Visaggio*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus tiesas sēdē 2007. gada 8. martā,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Padomes 2001. gada 15. marta Pamatlēmuma 2001/220/TI par cietušo statusu kriminālprocesā (OV L 82, 1. lpp.; turpmāk tekstā — “Pamatlēmums”) interpretāciju un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/80/EK par kompensāciju noziegumos cietušajiem (OV L 261, 15. lpp.; turpmāk tekstā — “Direktīva”) interpretāciju.

- 2 Šis lūgums tika iesniegts tādā kriminālprocesā par galīga notiesājoša sprieduma vēlāku izpildi, ko *Tribunale di Milano* [Milānas Tiesa] pirmstiesas izmeklēšanas tiesnesis izskata kā izpildes tiesnesis un kas attiecas uz arestētas mantas atgūšanu.

Atbilstošās tiesību normas

Eiropas Savienības tiesības

Pamatlēmums

- 3 Pamatlēmuma 1. pantā ir noteikts:

“Šajā pamatlēmumā

- a) “cietušais” ir fiziska persona, kam nodarīts kaitējums, tostarp fizisks vai morāls kaitējums, morālas ciešanas vai mantisks kaitējums, ko tieši izraisījusi darbība vai bezdarbība, kas ir kādas dalībvalsts krimināltiesību pārkāpums;

[..]

- c) terminu “kriminālprocess” saprot saskaņā ar piemērojamiem valsts tiesību aktiem;

- d) terminu "process" saprot plaši, papildus kriminālprocesam tajā ietverot visus cietušo kontaktus ar jebkuru iestādi, valsts dienestu vai cietušo atbalsta organizāciju, saistībā ar viņu lietu pirms vai pēc kriminālprocesa vai tā laikā;

[..]."

- 4 Pamatlēmuma 2. pantā ir noteikts:

"1. Katra dalībvalsts nodrošina, lai cietušajiem būtu reāla un atbilstoša loma tās krimināltiesību sistēmā. Tā turpina pielikt visas pūles, lai nodrošinātu, ka pret cietušajiem procesa laikā izturas ar pienācīgu cieņu, un atzīst cietušo tiesības un likumīgās intereses, jo īpaši kriminālprocesā.

2. Katra dalībvalsts nodrošina, lai cietušie, kas ir sevišķi neaizsargāti, gūtu labumu no īpašā režīma, kas visvairāk piemērots viņu apstākļiem."

- 5 Pamatlēmuma 8. panta 1. punktā ir noteikts:

"Katra dalībvalsts nodrošina cietušajiem un, attiecīgā gadījumā, viņu ģimenēm vai personām ar līdzīgu statusu atbilstošu aizsardzības līmeni, jo īpaši attiecībā uz viņu drošību un privātās dzīves aizsardzību, ja kompetentās iestādes uzskata, ka pastāv nopietns atriebības risks vai drošs pierādījums par nopietnu nodomu pārkāpt viņu privātās dzīves neaizskaramību."

6 Pamatlēmuma 9. pantā ir noteikts:

“1. Katra dalībvalsts nodrošina, lai noziedzīgās darbībās cietušajiem būtu tiesības saprātīgā laika posmā saņemt lēmumu par kompensāciju no apsūdzētā kriminālprocesā, izņemot atsevišķus gadījumus, kad valsts tiesību aktos paredzēts, ka kompensācija piešķirama citā veidā.

[..]

3. Ja vien tas nav steidzami vajadzīgs kriminālprocesa nolūkā, cietušajiem piederošo atgūstamo īpašumu, kas konfiscēts kriminālprocesa gaitā, atdod viņiem bez kavēšanās.”

7 Saskaņā ar Pamatlēmuma 17. panta trešo ievilkumu katrai dalībvalstij ir jāpieņem likumi, normatīvi un administratīvi akti, kas vajadzīgi, lai vēlākais 2002. gada 22. martā tiktu piemēroti šī sprieduma 3.–6. punktā minētie panti.

Direktīva

8 Direktīvas 1. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstis nodrošina to, ka tad, ja tišs, vardarbīgs noziegums izdarīts dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā kompensācijas prasītājs pastāvīgi dzīvo, tad prasītājam ir tiesības prasību iesniegt kādai iestādei vai citai struktūrai pēdējā dalībvalstī.”

9 Direktīvas 2. pantā ir noteikts:

“Kompensāciju maksā tās dalībvalsts kompetentā iestāde, kuras teritorijā izdarīts noziegums.”

10 Direktīvas 12. pants ir izteikts šādi:

“1. Šīs direktīvas noteikumi par kompensācijas saņemšanu pārrobežu gadījumos ir piemērojami, pamatojoties uz dalībvalstu to kompensāciju sistēmām, kuras izmaksā to attiecīgajā teritorijā izdarītos tišos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem.

2. Visas dalībvalstis nodrošina to, ka to tiesību normās ir paredzēta tāda to teritorijā izdarītos tišos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem izmaksājamo kompensāciju sistēma, kura garantē taisnīgu un samērīgu kompensāciju cietušajiem.”

11 Direktīvas 17. pantā ir noteikts:

“Ciktāl šādi noteikumi nav pretrunā šai direktīvai, šī direktīva dalībvalstīm neliedz:

a) ieviest vai paturēt spēkā labvēlīgākus noteikumus noziegumos cietušo vai citu noziegumos skartu personu labā;

- b) ieviest vai paturēt spēkā noteikumus par kompensāciju tādos noziegumos cietušajiem, kas izdarīti ārpus to teritorijas, vai citai personai, kuru skāris šāds noziegums, saskaņā ar nosacījumiem, kurus dalībvalstis šim nolūkam var precizēt.”

12 Direktīvas 18. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai vēlākais 2006. gada 1. janvārī izpildītu šīs direktīvas prasības, izņemot 12. panta 2. punktu, kas jāizpilda līdz 2005. gada 1. jūlijam. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju.

2. Dalībvalstis var paredzēt, ka pasākumi, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības, attiecas tikai uz prasītājiem, kuriem kaitējumi nodarīti noziegumos, kas izdarīti pēc 2005. gada 30. jūnija.”

Valsts tiesiskais regulējums

13 Itālijas Kriminālprocesa kodeksa 263. pantā, kurā grozījumi izdarīti ar 2003. gada 12. jūnija likumu Nr. 134 (turpmāk tekstā — “KPK”), ir noteikts:

“1. Arestētas mantas restitūciju nosaka tiesnesis ar rīkojumu, ja nepastāv šaubu par to piederību.

[..]

3. Strīda gadījumā par arestētas mantas īpašumtiesībām, tiesnesis jautājumu par restitūciju nodod piekritīgai pirmās instances civillietu tiesai, vienlaicīgi saglabājot arestu.

[..]

6. Ja spriedums vairs nav pārsūdzams, tiesnesis veic mantas restitūciju.”

14 KPK 444. pantā ir noteikts:

“1. Apsūdzētais un prokurors var lūgt tiesu konkrētajā lietā un norādītajā apjomā aizstāt sodu vai piemērot naudas sodu, kas samazināts ne vairāk kā līdz vienai trešdaļai, vai arī brīvības atņemšanas sodu, ja tas, ņemot vērā apstākļus un pēc samazināšanas ne vairāk kā līdz vienai trešdaļai, ar vai bez naudas soda piemērošanas nepārsniedz piecus gadus.

2. Ja tam piekrīt arī puse, kas nav iesniegusi pieteikumu, un nav taisāms attaisnojošs spriedums [..], tiesa, ja tā uzskata, ka faktu juridiskā kvalifikācija, kā arī pušu izklāstīto apstākļu piemērošana un salīdzināšana ir precīza un ka norādītais sods ir piemērots, pamatojoties uz lietas materiāliem, ar spriedumu nosaka sodu un

sprieduma rezolutīvajā daļā norāda, ka to ir prasījušas puses. Ja tiek celta civilprasība, tiesa par šādu prasību nelemj; [..]

[..].”

15 KPK 665. panta 1. punktā ir noteikts:

“Ja likumā nav noteikts citādi, lēmumu izpilda tas tiesnesis, kas to ir pieņēmis.”

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

16 No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka *Tribunale di Milano* tika ierosināts kriminālprocess pret Delorto un citiem apsūdzētajiem par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar nepatiesu ziņu sniegšanu par sabiedrībām (grāmatvedības dokumentu viltošana), lai veiktu piesavināšanos lielos apmēros un politisko partiju nelikumīgu finansēšanu. Šo nodarījumu skarto personu skaitā bija vairākas Itālijas *ENI* koncernam piederošas sabiedrības, tostarp *Saipem SpA* (turpmāk tekstā — “*Saipem*”), kas šajā kriminālprocesā cēla civilprasību.

17 Saskaņā ar iesniedzējtiesas lēmumu Delorto un citi apsūdzētie ir piesavinājušies lielas naudas summas, kas bija šo sabiedrību īpašumā, saņemdami atlīdzību par konsultāciju pakalpojumiem, kas fiktīvi sniegti ārzonas sabiedrībām, ar kuru

struktūrām bija saistīts viens no pārkāpējiem, tādējādi paturot daļu no šīm summām. It īpaši Delorto no *Saipem* līdzekļiem piesavinājās summu EUR 1 064 069,78 apmērā, kurai Itālijas tiesu iestādes kriminālprocesa gaitā uzlika arestu. Šāda nodrošinājuma līdzekļa galvenais un konkrētais mērķis ir nodrošināt no noziedzīga nodarījuma izrietošo civiltiesisko prasību apmierināšanu.

- 18 Kriminālprocesa rezultātā *Tribunale di Milano* pirmstiesas izmeklēšanas tiesnesis 1999. gada 4. maijā taisīja spriedumu, kas stājās spēkā tā paša gada 5. jūnijā un ar kuru sods tika noteikts saskaņā ar KPK 444. pantu, proti, ar prokurora "vienošanas". Ar šo spriedumu Delorto tika piespriests nosacīts brīvības atņemšanas sods un naudas sods. Nekas netika noteikts attiecībā uz arestēto naudas summu.
- 19 *Saipem* panāca minētās summas atmaksu saskaņā ar tā paša tiesneša 1999. gada 3. decembra rīkojumu. Taču minētais rīkojums tika atcelts ar *Corte suprema di cassazione* [Augstākā Kasācijas tiesa] 2001. gada 8. novembra spriedumu. Tā it īpaši norādīja, ka, tā kā 1999. gada 4. maija spriedumā nekas netika noteikts attiecībā uz arestēto summu, krimināltiesā nebija tiesīga izdot rīkojumu par summas atmaksu *Saipem*.
- 20 Pēc 2001. gada 8. novembra sprieduma Delorto minētajam tiesnesim lūdza izdot rīkojumu, lai savukārt *Saipem* atmaksātu attiecīgo summu, jo tai atkal varēja uzlikt arestu, gaidot nolēmumu par tās iespējamo atmaksu. Saskaņā ar Delorto teikto civillietu tiesai ir jāpieņem šāds nolēmums saskaņā ar KPK 263. panta 3. punktu, pamatojot ar to, ka pastāv strīds par minētās summas ipašumtiesībām.

- 21 *Tribunale di Milano* pirmstiesas izmeklēšanas tiesnesis ar 2003. gada 18. jūlija rīkojumu noteica lietas materiālu nodošanu civillietu tiesai, pārējā daļā noraidot Delorto prasību.
- 22 Šis pēdējais rīkojums tika atcelts ar *Corte suprema di cassazione* 2005. gada 21. aprīļa spriedumu, ar kuru lieta tika nosūtīta atpakaļ tam pašam tiesnesim. Šajā spriedumā tika atzīts — ja saskaņā ar KPK 263. panta 3. punktu strīds par arestētās mantas īpašumtiesībām tiek izšķirts civillietu tiesā, tas nevar laupīt krimināltiesas kompetenci veikt pasākumus šīs mantas glabāšanai līdz strīda izšķiršanai par to īpašumtiesībām, tādējādi *Tribunale di Milano* pirmstiesas izmeklēšanas tiesneša pienākums ir “veikt piemērotus pasākumus, lai konkrēti uzliktu arestu naudas summai, kas tikmēr ir tikusi atmaksāta *Saipem*”.
- 23 Tādēļ process iesniedzējtiesā tika atjaunots, lai nodrošinātu *Corte suprema di cassazione* otrā sprieduma izpildi.
- 24 Saskaņā ar iesniedzējtiesas uzskatu pamata lietā nevar būt “strīds par to summu īpašumtiesībām”, kurām uzlikts arests, lai varētu pamatot tiesvedības ierosināšanu civillietu tiesā. Līdzekļi, kuriem uzlikts arests, ir nepamatoti iegūta lieta, kas saskaņā ar Itālijas Civilkodeksa 2037. pantu ir jāatdod *Saipem*, un no lietas materiālu pārbaudes izriet, ka Delorto nekad nav apstrīdējis, ka strīdīgās summas ir šīs sabiedrības īpašums.
- 25 Iesniedzējtiesa uzskata, ka patiesībā tikai procesuāla rakstura šķērslis liedz tai pašai izdot rīkojumu par minēto summu atmaksu *Saipem*, tā kā jautājums attiecas uz nolēmumu izpildošās tiesas pilnvarām pieņemt lēmumu par tādu summu atmaksu,

kurām uzlikts arests pēc sprieduma par soda noteikšanu saskaņā ar KPK 444. pantu. Saskaņā ar *Corte suprema di cassazione* judikatūru, kas it īpaši izriet no iepriekš minētā 2001. gada 8. novembra sprieduma, nolēmumu izpildošai tiesai nav pilnvaru lemt par tādu mantu atdošanu cietušajiem, kuras konfiscētas pēc sprieduma, kas taisīts saskaņā ar minēto 444. pantu, kurā šajā sakarā nekas nav noteikts.

26 Šādos apstākļos iesniedzējtiesa jautā par to principu piemērojamību, kas ir minēti Pamatlēmuma 2. un 9. pantā.

27 Tā it īpaši vēlas noskaidrot, vai šie Pamatlēmuma panti ir piemērojami, raugoties no piemērojamības personām viedokļa, jo cietušais ir nevis fiziska persona, bet gan juridiska persona.

28 Saskaņā ar 1. panta a) punktu Pamatlēmums ir piemērojams “fiziskai personai”, kurai ir nodarīts kaitējums. Iesniedzējtiesa tomēr jautā, vai Pamatlēmumu, lasot Direktīvas 12. un 17. panta kontekstā, iespējams interpretēt tādējādi, ka tas ir piemērojams jebkurai noziegumā cietušai personai un it īpaši juridiskai personai. Tādā gadījumā Pamatlēmuma 9. panta 3. punktā noteiktais princips, ka cietušajam piederošās mantas, kas konfiscētas kriminālprocesā, atdod viņam bez kavēšanās, būtu jāpiemēro arī pamata lietā. Saskaņā ar Tiesas judikatūru (2005. gada 16. jūnija spriedums lietā *C-105/03 Pupino*, Krājums, I-5285. lpp.) KPK normas par nolēmumu izpildošās tiesas lemlēmšanas pilnvaru apjomu attiecībā uz kriminālprocesā konfiscētu mantu atdošanu valsts tiesai ir pienākums interpretēt pēc iespējas saskaņā ar Pamatlēmuma 9. panta 3. punktu, kas pieļauj vienkāršotu procesu, lai sasniegtu tiesiskajā regulējumā par kompensāciju cietušajiem noteiktos mērķus.

29 Iesniedzējtiesa turklāt norāda, ka Tiesa ir lēmusi par kriminālprocesa izbeigšanas veidiem, kas ir analogi tam, kāds izriet no sprieduma pēc “vienošanās” KPK 444. panta nozīmē, atzīdama tos par tādiem pašiem kā galīgs spriedums, ar kuru tiek izbeigts kriminālprocess (2003. gada 11. februāra spriedums apvienotajās lietās C-187/01 un C-385/01 *Gözütok un Brügge, Recueil*, I-1345. lpp.).

30 Tā kā pamata lietā strīds par to summu atdošanu, kurām uzlikts arests, izriet no kriminālprocesa izbeigšanas, kas noteikta ar 1999. gada 4. maija spriedumu, iesniedzējtiesa jautā arī par Pamatlēmuma 2. un 9. pantā noteikto principu piemērojamību konkrēti izpildes kriminālprocesuālo darbību apstākļos pēc paša kriminālprocesa izbeigšanas.

31 Šādos apstākļos *Tribunale di Milano* pirmstiesas izmeklēšanas tiesnesis nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai — saskaņā ar 1. un turpmākajiem pantiem [..] Direktīvā [..] vai citām Kopienu tiesību normām — Pamatlēmuma [..] 2. un 9. pants principā ir piemērojams jebkurā kriminālprocesā *jebkurai personai, kuru ir ietekmējis noziedzīgs nodarījums?*

2) Vai — saskaņā ar 1. un turpmākajiem pantiem [..] Direktīvā [..] vai citām Kopienu tiesību normām — Pamatlēmuma [..] 2. un 9. pants, veicot kriminālprocesuālas darbības galīgā notiesājošā sprieduma izpildei (un līdz ar to arī taisot spriedumu par soda noteikšanu atbilstoši Kriminālprocesa kodeksa

444. pantam), ir piemērojams *jebkurai personai, kuru ir ietekmējis noziedzīgs nodarījums?*"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pieņemamību

- 32 Vairākas valdības, kas šajā tiesvedībā ir iesniegušas savus apsvērumus, apšaubā lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību.
- 33 Apvienotās Karalistes valdība apgalvo, ka lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieņemamība izriet no apstākļa, ka minētais lūgums ir pamatots ar EKL 234. pantu, lai gan lūgtā interpretācija attiecas uz Pamatlēmumu, proti, tiesību aktu, kas ir pieņemts saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību VI sadaļu. Šādā gadījumā lūgums bija jāpamato tieši ar LES 35. panta 1. punktu, tā kā EKL 234. pants nav piemērojams. Īrija norāda, ka tiktāl, ciktāl šajā gadījumā ir izpildīti LES 35. panta piemērojamības nosacījumi, kļūdainai atsaucei uz EKL 234. pantu kā pamatu lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu nebūtu jāliedz Tiesai atbildēt uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem.
- 34 Vispirms ir jānorāda, ka atbilstoši LES 46. panta b) punktam, EK un EAEK līgumu normas par Tiesas kompetenci un tās īstenošanu, to skaitā EKL 234. pants, ir piemērojamas Līguma par Eiropas Savienību VI sadaļas normām ar nosacījumiem, kas paredzēti LES 35. pantā. Pretēji Apvienotās Karalistes valdības apgalvojumam no tā izriet, ka EKL 234. pantā paredzētā sistēma attiecas uz Tiesas kompetenci

prejudiciālo nolēmumu jomā saistībā ar LES 35. pantu ar nosacījumiem, kas paredzēti minētajā normā (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Pupino*, 19. un 28. punkts).

35 Zināms, ka Itālijas Republika deklarācijā, kas stājās spēkā 1999. gada 1. maijā — dienā, kad stājās spēkā Amsterdamas līgums — norādīja, ka atzīst Tiesas kompetenci jautājumu izskatīšanā par LES 35. pantā minēto tiesību aktu spēkā esamību un interpretāciju saskaņā ar tā paša panta 3. punkta b) apakšpunktā paredzētajiem noteikumiem. Tāpat ir zināms, ka Pamatlēmums, kas ir balstīts uz LES 31. un 34. pantu, ir viens no LES 35. panta 1. punktā paredzētajiem tiesību aktiem, par kuriem Tiesa var sniegt prejudiciālu nolēmumu (iepriekš minētais spriedums lietā *Pupino*, 20. un 22. punkts) un netiek apstrīdēts, ka *Tribunale di Milano* pirmstiesas izmeklēšanas tiesnesis, rīkojoties tādā procesā, kāds ir pamata lietā, ir uzskatāms par dalībvalsts tiesu LES 35. panta nozīmē.

36 Šādos apstākļos un neatkarīgi no tā, ka prejudiciālie jautājumi attiecas arī uz direktīvas interpretāciju, kas ir pieņemta saskaņā ar EK līgumu, fakts, ka iesniedzējtiesa nemin LES 35. pantu, bet gan atsaucas uz EKL 234. pantu, pats par sevi nevar izraisīt lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieņemamību. Vēl jo vairāk tas izriet no tā, ka ES līgums nedz tieši, nedz netieši neparedz formu, kādā iesniedzējtiesai būtu jāiesniedz lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu (pēc analogijas skat. par EKL 234. pantu 1962. gada 6. aprīļa spriedumu lietā 13/61 *De Geus, Recueil*, 89. un 102. lpp.).

37 Nīderlandes valdība apšaubā lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību tādēļ, ka lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu nav pietiekami skaidri definēti fakti un tiesiskais regulējums. Šī valdība uzskata, ka no tā it īpaši izriet, ka uzdoto jautājumu lietderība nav skaidra, jo bez precizējumiem par piemērojamajām valsts tiesībām nav iespējams pārbaudīt, vai, kā to apgalvo iesniedzējtiesa, tiek uzdots jautājums par šo tiesību interpretāciju saskaņā ar Pamatlēmumu, kuram turklāt nav tiesas iedarbības.

- 38 Austrijas valdība norāda, ka Itālijas tiesību akti liedz iesniedzējtiesai pamata procesā lemt par civiltiesiskām prasībām, tādējādi prejudiciālie jautājumi ir hipotētiski.
- 39 Jānorāda, ka tāpat kā EKL 234. pantā, arī LES 35. pantā prejudiciāla jautājuma uzdošanai Tiesai ir izvirzīts nosacījums, ka valsts tiesa “uzskata, ka lēmums šajā jautājumā vajadzīgs, lai tā varētu [taisīt] spriedumu”, tādējādi Tiesas judikatūra par tādu prejudiciālu jautājumu pieņemamību, kas uzdoti atbilstoši EKL 234. pantam, principā ir attiecināma uz lūgumiem sniegt prejudiciālus nolēmumus, kas Tiesai iesniegti saskaņā ar LES 35. pantu (iepriekš minētais spriedums lietā *Pupino*, 29. punkts).
- 40 No tā izriet, ka atbilstības prezumpciju, kas piemīt valstu tiesu prejudiciālā kārtā uzdotiem jautājumiem, var noraidīt tikai izņēmuma gadījumos, kad ir acīmredzami skaidrs, ka lūgtajai Savienības tiesību normu interpretācijai, uz ko attiecas jautājumi, nav nekāda sakara ar situāciju pamata prāvā vai pamata prāvas priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz uzdotajiem jautājumiem. Izņemot minētos gadījumus, Tiesai principā ir pienākums izskatīt prejudiciālus jautājumus par LES 35. panta 1. punktā minēto aktu interpretāciju (iepriekš minētais spriedums lietā *Pupino*, 30. punkts).
- 41 Turklāt, lai varētu sniegt valsts tiesai lietderīgu Kopienų tiesību interpretāciju, ir nepieciešams, lai tā norāda faktiskos apstākļus un tiesisko regulējumu, saistībā ar kuru šie jautājumi tiek uzdoti, vai vismaz izskaidro tos faktiskos pieņēmumus, uz kuriem ir balstīti minētie jautājumi. Šajā sakarā valsts tiesai ir jāsniedz minimāls skaidrojums, kāpēc tā ir izvēlējusies konkrētās Savienības tiesību normas, kuras tā lūdz interpretēt, un saiknei, ko tā ir konstatējusi starp šīm normām un prāvā

piemērojamiem valsts tiesību aktiem (skat. it īpaši par EKL 234. pantu 2007. gada 19. aprīļa spriedumu lietā C-295/05 *Asemfo*, Krājums, I-2999. lpp., 32. un 33. punkts).

- 42 Lēmumos par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu iekļautajai informācijai ir ne vien jāļauj Tiesai sniegt noderīgas atbildes, bet arī jāsniedz iespēja dalībvalstu valdībām un citām ieinteresētajām personām iesniegt apsvērumus saskaņā ar Kopienas Tiesas Statūtu 23. pantu (skat. it īpaši 2007. gada 3. maija spriedumu lietā C-303/05 *Advocaten voor de Wereld*, Krājums, I-3633. lpp., 20. punkts).
- 43 No šī sprieduma 16.–30. punkta izriet, ka lēmumā par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu ir norādīti pamata prāvas rašanās fakti, kā arī tieši atbilstošās piemērojamās valsts tiesību normas un tajā ir paskaidroti iemesli, kādēļ iesniedzējtiesa lūdz interpretēt Pamatlēmumu, kā arī norādīta saikne starp to un lietā piemērojamajām valsts tiesībām.
- 44 Pretēji Austrijas valdības izvirzītajiem argumentiem nav acīmredzams, ka pamata lietā nebūtu iespējama Pamatlēmumam atbilstīga valsts tiesību interpretācija, kas ir jāpārbauda valsts tiesai (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Pupino*, 48. punkts).
- 45 Šādos apstākļos nav acīmredzams, ka uzdotajos jautājumos minēto Pamatlēmuma normu lūgtajai interpretācijai nav nekāda sakara ar situāciju pamata prāvā vai tās priekšmetu, ka problēma ir hipotētiska vai ka Tiesai nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz šiem jautājumiem.

- 46 Visbeidzot, lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu sniegtā informācija ir pietiekama, lai nodrošinātu iespēju sniegt apsvērumus, kas ir attiecīgajiem lietas dalībniekiem pamata lietā, dalībvalstīm, Eiropas Savienības Padomei un Eiropas Kopienu Komisijai saskaņā ar Kopienu Tiesas Statūtu 23. pantu, ko arī pierādīja apsvērumi, kurus iesniegušas visas personas, kas iestājušās lietā šajā tiesvedībā.
- 47 Tiesā notiekošās tiesvedības rakstveida stadijā tika izvirzīts jautājums, vai Pamatlēmumu no piemērojamības laikā viedokļa var uzskatīt par piemērojamu apstākļu kopumam, kas tāpat kā pamata lietā ir notikuši pirms Pamatlēmuma pieņemšanas 2001. gada 15. martā, neņemot vērā termiņu tā īstenošanai, kas it īpaši 9. panta ieviešanai beidzās 2002. gada 22. martā.
- 48 Saistībā ar šo ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru procesuālajiem noteikumiem parasti ir jāattiecas uz visām prāvām, kas ir uzsāktas brīdī, kad tie stājas spēkā, atšķirībā no materiālo tiesību normām, kuras parasti interpretē tā, ka tās, principā, neattiecas uz situācijām, kas izveidojušās pirms to stāšanās spēkā (skat. it īpaši 2006. gada 9. marta spriedumu lietā *C-293/04 Beemsterboer Coldstore Services*, Krājums, I-2263. lpp., 21. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 49 Pamata prāvā centrālais jautājums, proti, par tiesas kompetenci pieņemt lēmumu par tādas mantas atdošanu cietušajam, kas ir konfiscēta kriminālprocesa gaitā, attiecas uz procesa normām, tādējādi neviens šķērslis par likuma piemērošanu laikā šajā strīdā neliedz ņemt vērā atbilstošos Pamatlēmuma noteikumus, lai nodrošinātu ar tiem saderīgu piemērojamo valsts tiesību interpretāciju.

50 Tādēļ lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

51 Ar abiem jautājumiem, kas ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Pamatlēmums ir interpretējams tādējādi, ka kriminālprocesā un, konkrētāk, izpildes procesā pēc galīga notiesājoša sprieduma, kā tas ir pamata lietā, “cietušā” jēdziens Pamatlēmuma nozīmē ietver juridiskas personas, kurām ir nodarīts kaitējums, ko tieši izraisījusi darbība vai bezdarbība, kas ir kādas dalībvalsts krimināltiesību pārkāpums.

52 Pamatlēmuma 1. panta a) punktā cietušais šī pamatlēmuma nolūkā ir definēts kā “fiziska” persona, kam nodarīts kaitējums, tostarp fizisks vai morāls kaitējums, morālas ciešanas vai mantisks kaitējums, ko tieši izraisījusi darbība vai bezdarbība, kas ir kādas dalībvalsts krimināltiesību pārkāpums.

53 No šī noteikuma formulējuma izriet, ka Pamatlēmums attiecas tikai uz fiziskām personām, kurām nodarīts kaitējums, ko tieši izraisījusi darbība, kas ir pretrunā kādas dalībvalsts krimināltiesību normām.

54 Ja Pamatlēmumu interpretētu tādējādi, ka tas attiecas arī uz “juridiskām” personām, kuras apgalvo, kā tas ir ar civilprasītāju pamata lietā, ka tām ir nodarīts kaitējums, ko tieši ir izraisījis noziedzīgs nodarījums, tas būtu pretrunā šī Pamatlēmuma 1. panta a) punkta burtiskajam formulējumam.

- 55 Jāpiebilst, ka neviens cits Pamatlēmuma noteikums nenorāda uz to, ka Eiropas Savienības likumdevējs šī Pamatlēmuma piemērošanas nolūkā būtu paredzējis cietušā jēdzienu attiecināt arī uz juridiskām personām. Gluži pretēji, vairāki tā noteikumi apstiprina, ka likumdevēja mērķis bija attiecināt to tikai uz cietušajiem fiziskām personām, kurām nodarītais kaitējums izriet no noziedzīga nodarījuma.
- 56 Šajā sakarā bez Pamatlēmuma 1. panta a) punkta, kurā kā galvenie kaitējuma veidi ir minēts fizisks vai morāls kaitējums, kā arī morālas ciešanas, jāmin arī Pamatlēmuma 2. panta 1. punkts, kas dalībvalstīm uzliek pienākumu pielikt visas pūles, lai nodrošinātu, ka pret cietušajiem izturas ar pienācīgu cieņu, un tā paša 2. panta 2. punkts, kas paredz, lai cietušie, kuri ir sevišķi neaizsargāti, gūtu labumu no īpašā režīma, un tāpat Pamatlēmuma 8. panta 1. punkts, kas dalībvalstīm uzliek pienākumu nodrošināt cietušajiem un viņu ģimenēm vai personām ar līdzīgu statusu atbilstošu aizsardzības līmeni.
- 57 Direktīva nevar atcelt šādu interpretāciju. Pamatlēmums un Direktīva reglamentē dažādas jomas. Ar šo direktīvu izveido sadarbības sistēmu, lai noziegumos cietušajiem atvieglotu kompensācijas saņemšanu pārrobežu gadījumos. Tā nodrošina, ka tišos, vardarbīgos noziegumos, kas izdarīti dalībvalstī, kurā nav cietušā pastāvīgā dzīvesvieta, kompensāciju sniedz pirmā dalībvalsts. Savukārt ar Pamatlēmumu tiek tuvināti dalībvalstu tiesību akti, lai aizsargātu cietušo intereses kriminālprocesā. Tas nodrošina, ka noziedzīga nodarījuma izdarītājs kompensē cietušajam nodarīto kaitējumu.

58 Tādēļ pat atzīstot, ka pamatojoties uz EK līgumu pieņemtas Direktīvas noteikumiem ir kāda ietekme uz tāda Pamatlēmuma noteikumu interpretāciju, kas ir pamatots ar ES līgumu, un ka cietušā jēdzienu Direktīvas nozīmē varētu interpretēt tādējādi, ka tas attiecas uz juridiskām personām, Direktīva un Pamatlēmums nekādā gadījumā nav saistīti tādā veidā, lai attiecīgais jēdziens būtu jāinterpretē vienveidīgi.

59 Turklāt tāda situācija kā pamata lietā nav Direktīvas piemērošanas jomā. Kā tas izriet no šī sprieduma 57. punkta, Direktīva paredz kompensāciju vienīgi tīša, vardarbīga nozieguma gadījumā, kas ir izdarīts kādā dalībvalstī, kurā nav cietušā pastāvīgā dzīvesvieta, lai gan pamata lieta attiecas uz pārkāpumiem saistībā ar grāmatvedības dokumentu viltošanu, piesavināšanos lielos apmēros un politisko partiju nelikumīgu finansēšanu, kas galvenokārt izdarīti tās dalībvalsts teritorijā, kurā atrodas cietušā dzīvesvieta.

60 Tādēļ uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Pamatlēmums ir jāinterpretē tādējādi, ka kriminālprocesā un, konkrētāk, izpildes procesā pēc galīga notiesājoša sprieduma, kā tas ir pamata lietā, “cietušā” jēdziens Pamatlēmuma nozīmē neietver juridiskas personas, kurām ir nodarīts kaitējums, ko tieši izraisījusi darbība vai bezdarbība, kas ir kādas dalībvalsts krimināltiesību pārkāpums.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 61 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Padomes 2001. gada 15. marta Pamatlēmums 2001/220/TI par cietušo statusu kriminālprocesā ir jāinterpretē tādējādi, ka kriminālprocesā un, konkrētāk, izpildes procesā pēc galīga notiesājoša sprieduma, kā tas ir pamata lietā, "cietušā" jēdziens Pamatlēmuma nozīmē neietver juridiskas personas, kurām ir nodarīts kaitējums, ko tieši izraisījusi darbība vai bezdarbība, kas ir kādas dalībvalsts krimināltiesību pārkāpums.

[Paraksti]

